

ЗАТВЕРДЖЕНО

Розпорядження начальника
обласної військової адміністрації

_____ № _____

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО БОТАНІЧНУ ПАМ'ЯТКУ ПРИРОДИ
МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ
„ЛИПА ІВАНА ФРАНКА”**

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Ботанічну пам'ятку природи місцевого значення „Липа Івана Франка” (далі – Пам'ятка природи) оголошено рішенням Тернопільської обласної ради від 18 червня 2009 року №620 „Про внесення змін та доповнень до мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення Тернопільської області”.

2. Пам'ятка природи входить до складу природно-заповідного фонду України і охороняється як національне надбання, щодо якої встановлюється особливий режим охорони, збереження і використання.

3. Пам'ятка природи площею 0,01 га розташована у межах населеного пункту с. Курівці Тернопільської міської територіальної громади Тернопільського району Тернопільської області.

4. Тернопільська міська рада, власники та користувачі земельних ділянок на території Пам'ятки природи, у своїй діяльності керуються Конституцією України, законами України „Про охорону навколишнього природного середовища”, „Про природно-заповідний фонд України”, „Про благоустрій населених пунктів”, іншими законодавчими і нормативно-правовими актами та цим положенням, забезпечують і несуть відповідальність за належний стан та додержання встановленого режиму території Пам'ятки природи.

5. Межі земельної ділянки, на якій знаходиться Пам'ятка природи, встановлюються в натурі (на місцевості) та закріплюються межовими знаками у визначеному законодавством порядку.

Відомості про межі Пам'ятки природи та про обмеження в її використанні внесено до Державного земельного кадастру в установленому законодавством порядку та обов'язково враховуються при здійсненні землеустрою, розробленні містобудівної документації, проектних матеріалів щодо планування території на регіональному рівні, а також при розвитку, забудові, використанні прилеглих територій.

Межі Пам'ятки природи встановлені Проектом землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду ботанічна пам'ятки природи місцевого значення „Липа Івана Франка” на території Тернопільської міської територіальної громади у межах населеного пункту с. Курівці, затвердженим рішенням Тернопільської міської ради від 8 травня 2026 року № 8/57/99.

6. Адреса Тернопільської міської ради: 46000, вул. Листопадова, 5, м. Тернопіль, Тернопільська область, тел. +38 067 351 5710, +38 067 447 2960, e-mail: ternopil_rada@ukr.net.

II. МЕТА СТВОРЕННЯ І ЗАВДАННЯ

1. Метою оголошення Пам'ятки природи є охорона та збереження у природному стані липи широколистої (*Tilia platyphyllos Scop.*) віком понад 200 років, яка має природоохоронну, науково-пізнавальну, історико-культурну, еколого-освітню та естетичну цінність. У 1898 році Іван Франко під липою проголошував промову на вічі в ході виборів до Австро-Угорського сейму.

2. Основними завданнями Пам'ятки природи є:

попередження передчасного руйнування дерева липи широколистої (*Tilia platyphyllos Scop.*), підтримання незмінності історичного ландшафту;
забезпечення середовищ проживання для кажанів, птахів, комах та інших тварин;

здійснення науково-дослідних робіт з метою розроблення заходів із збереження вікових дерев, вивчення довговічності порід, зміни структури деревини в залежності від віку, отримання елітного насіння;

відродження культу поклоніння та поваги до старих дерев, як свідків історичних та культурних подій;

духовне збагачення і патріотичне виховання молоді;

популяризація знань серед населення щодо необхідності збереження дерев-довгожителів, їх використання в еколого-освітніх, рекреаційних і науково-дослідних цілях.

III. РЕЖИМ ТЕРИТОРІЇ ТА ОХОРОНА

1. Відповідно до Закону України „Про природно-заповідний фонд України” на території Пам'ятки природи забороняється будь-яка діяльність, що суперечить меті та завданням Пам'ятки природи, передбаченим цим положенням, і загрожує збереженню об'єкта природно-заповідного фонду, у тому числі:

будь-які роботи, що можуть призвести до зміни умов місцезростання дерева, пошкодження кореневої системи, крони та стовбура (крім випадків, коли здійснюється догляд за деревом);

влаштування твердого покриття (асфальтування, бетонування, засипка щебнем тощо) у межах пристовбурного кола дерева в зоні поширення коріння;
надання земельних ділянок під забудову;

будівництво нових споруд, шляхів, лінійних та інших об'єктів, не пов'язаних з виконанням покладених на Пам'ятку природи завдань;

влаштування місць відпочинку (крім випадків, передбачених пунктом 2 розділу III цього положення), стоянок автотранспорту, ремонт, обслуговування транспортних засобів, машин, механізмів;

встановлення об'єктів зовнішньої реклами, торговельних лотків, павільйонів, кіосків тощо;

спалювання сухої рослинності, розпалювання багать;
засмічення, забруднення території Пам'ятки природи, влаштування сміттєзвалищ;

складування будівельних матеріалів, конструкцій, обладнання;
зберігання всіх видів отрутохімікатів та мінеральних добрив;
підвішування на деревах гамаків, гойдалок, мотузок, прикріплювання рекламних щитів, електропроводів тощо;

застосування хімічних засобів боротьби з шкідниками та хворобами рослин без відповідного наукового обґрунтування та документів, визначених чинними нормативно-правовими актами;

полювання;

в період масового розмноження диких тварин з 1 квітня до 15 червня проведення робіт та заходів, які є джерелом підвищеного шуму та неспокою (пальба, проведення вибухових робіт, феєрверків, санітарних рубок лісу, проведення ралі та інших змагань на транспортних засобах);

натаскування мисливських собак, перебування з ними на території Пам'ятки природи;

знаходження на території Пам'ятки природи з усіма видами вогнепальної зброї та знаряддями вилову тварин, за винятком випадків передбачених цим положенням;

проїзд територією Пам'ятки природи механічних транспортних засобів, крім доріг загального користування, вулиць і доріг міст та інших населених пунктів, автомобільних доріг на приватних територіях та транспортних засобів посадових осіб виконавчих органів селищних, сільських, міських рад, які здійснюють державний контроль у сфері охорони навколишнього природного середовища, а також правоохоронних органів, аварійно-рятувальних служб, органів та закладів охорони здоров'я, з'єднань військових частин, підрозділів Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, операторів протимінної діяльності під час виконання службових обов'язків, спеціальних підрозділів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення та охорони природних ресурсів, працівників підприємств, установ та організацій, які здійснюють обслуговування об'єктів інфраструктури, розташованих у межах цих територій та об'єктів, власників або користувачів земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів, оголошених Пам'яткою природи (у випадках, коли здійснюються дозволені господарські заходи);

знесення дерева при втраті біологічної стійкості та природоохоронної цінності без відповідного наукового обґрунтування і скасування в установленому порядку статусу об'єкта природно-заповідного фонду;

формування крони дерева без рекомендацій наукових установ та погодження уповноваженого органу виконавчої влади у галузі охорони навколишнього природного середовища;

інші види господарської діяльності, що можуть призвести до знищення кореневої системи дерева, пошкодження та порушення умов зростання дерева, втрати науково-пізнавальної та естетичної цінності Пам'ятки природи, що охороняється.

2. На території Пам'ятки природи у встановленому порядку дозволяється: використання об'єкта природно-заповідного фонду у природоохоронних, науково-пізнавальних, еколого-освітніх та рекреаційних цілях, обмежена господарська діяльність з дотриманням встановленого цим положенням режиму території;

інші види використання об'єкта природно-заповідного фонду, що не призводять до деградації та знищення дерева;

проведення робіт, пов'язаних із доглядом за деревом, благоустрій прилеглої до стовбура території, встановлення по периметру земельної ділянки огорожі за погодженням із уповноваженим органом виконавчої влади у галузі охорони навколишнього природного середовища в Тернопільській області із дотриманням норм Закону України „Про природно-заповідний фонд України”, інших законодавчих та нормативних актів;

здійснення протипожежних та санітарних заходів, що не порушують режиму Пам'ятки природи;

проведення відновлювальних робіт зі здійснення заходів щодо запобігання змінам природних комплексів у разі негативного антропогенного впливу або стихійного лиха.

3. Спеціальне використання природних ресурсів у межах території Пам'ятки природи здійснюється у порядку, визначеному статтею 9¹ Закону України „Про природно-заповідний фонд України”, іншими законодавчими та нормативними актами.

4. Забезпечення режиму охорони території земельних ділянок у межах Пам'ятки природи здійснюється землевласниками та землекористувачами.

5. Землевласникам та землекористувачам у межах Пам'ятки природи оформлюються охоронні зобов'язання щодо забезпечення режиму охорони та збереження території.

У разі зміни форми власності на земельну ділянку під Пам'яткою природи, землекористувача або його назви, орган місцевого самоврядування, який здійснює повноваження на території Пам'ятки природи, зобов'язаний повідомити про це уповноважений орган виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища в Тернопільській області з метою переоформлення охоронного зобов'язання.

6. Режим охорони та збереження Пам'ятки природи враховується при землевпорядкуванні, розробленні регіональних та інших планів, проєктів будівництва, схем з розвитку тощо.

7. Державний контроль за дотриманням режиму охорони та збереження Пам'ятки природи здійснюється спеціальними уповноваженими державними органами.

8. Громадський контроль за додержанням режиму охорони та збереження Пам'ятки природи здійснюється громадськими інспекторами з охорони довкілля, у межах повноважень, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення.

IV. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ РЕЖИМУ ОХОРОНИ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ПАМ'ЯТКИ ПРИРОДИ

1. Порухення режиму охорони та збереження Пам'ятки природи тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільну або кримінальну відповідальність.

2. Відповідальність за порушення природоохоронного законодавства на території Пам'ятки природи несуть особи, винні у:

нецільовому використанні території Пам'ятки природи;

порушенні режиму охорони території Пам'ятки природи (пункт 1 розділу III цього положення), вимог проєкту створення Пам'ятки природи;

псуванні, пошкодженні чи знищенні Пам'ятки природи;

знищенні або пошкодженні інформаційно-охоронних та інших знаків;

самочинній зміні меж;

відведенні території для інших потреб;

здійсненні в межах Пам'ятки природи заборонених господарської та інших видів діяльності;

здійсненні на території Пам'ятки природи господарської діяльності без документів, визначених чинними нормативно-правовими актами;

невжитті заходів щодо попередження і ліквідації екологічних наслідків аварій та іншого шкідливого впливу на Пам'ятку природи, незабезпеченні її охорони;

перевищенні допустимих хімічних, фізичних, біотичних та інших впливів і антропогенних навантажень на Пам'ятку природи;

незаконному використанні природних ресурсів.

Законодавством може бути встановлена відповідальність і за інші порушення законодавства про природно-заповідний фонд.

3. Юридичні та фізичні особи зобов'язані відшкодувати шкоду, заподіяну ними внаслідок порушення природоохоронного законодавства на території Пам'ятки природи в розмірах і порядку, встановленому чинним законодавством України.

V. ЗМІНА МЕЖ, КАТЕГОРІЇ ТА СКАСУВАННЯ СТАТУСУ

Зміна меж, категорії та скасування статусу Пам'ятки природи проводиться відповідно до статей 51-54 Закону України „Про природно-заповідний фонд України” за погодженням з центральним органом виконавчої влади у галузі охорони навколишнього природного середовища на підставі відповідного експертного висновку.
